

УДК 364-786-056.26

СУСПІЛЬНА АДАПТАЦІЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ: ВИКЛИКИ ТА ДОСЯГНЕННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Мосійчук І.В., Грищук С.М.

*Житомирський медичний інститут Житомирської обласної ради
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

SOCIAL ADAPTATION OF PERSONS WITH DISABILITIES: CHALLENGES AND ACHIEVEMENTS IN THE MODERN WORLD

Mosiichuk I.V., Hryshchuk S.M.

*Zhytomyr Medical Institute of the Zhytomyr Regional Council
Zhytomyr Ivan Franko State University*

Annotation. *The thesis actualizes the problem of social adaptation of people with disabilities in modern society. Important aspects of the adaptation of disabled people in various spheres of modern life, including education, work, civil society and access to social services, are studied. The main challenges faced by people with disabilities are analyzed. At the same time, the positive achievements that contribute to improving the conditions for social adaptation of people with disabilities are presented. The process of social adaptation at the regional level is studied in the framework of a sociological survey. The study is based on the analysis of current strategies and programs aimed at improving conditions for people with disabilities, and also takes into account the experience of countries with developed programs in this area. The results of the study can serve as a basis for the development and implementation of new approaches to the social integration of people with disabilities in the modern world.*

Key words: *social adaptation, social adaptation, disabled person, rehabilitation.*

Актуальність проблеми. Проблема вибору оптимальних стратегій суспільної адаптації людей з інвалідністю останнім часом стає особливо гострою, що пов'язано з військовими діями у нашій державі [1]. Актуальність цієї проблеми визначається, як трансформаційними процесами, що відбуваються в Україні та в світі в цілому, так і у соціальній політиці щодо осіб з інвалідністю, зокрема, необхідністю приведення методології адаптації у відповідність до швидко мінливої реальності, пов'язаної з вивченням важких життєвих ситуацій нетипових людей у суспільстві. Зростання розуміння унікальності людського життя, а також деклароване входження України у світове правове співтовариство змушують переосмислювати основні принципи та напрями розвитку системи соціального обслуговування населення в контексті орієнтації на групи, які визначаються як уразливі, незахищені, дискриміновані категорії населення [2].

До об'єктивних факторів актуальності потреби в суспільній адаптації доцільно віднести зростання рівня інвалідизації, збільшення показників первинної інвалідності, включаючи осіб працездатного віку. За даними експертів ООН, особи з інвалідністю становлять у середньому 15% від усього населення світу. В Україні, за даними Мінсоцполітики, станом на вересень 2023 року налічується близько 3 млн. осіб з інвалідністю, зокрема за півтора року повномасштабного вторгнення кількість українців з інвалідністю зросла на 300 тисяч. Тож Україна потребує більше фахівців з реабілітації, різних центрів і відділень, які б допомагали людям з травмами відновлювати функціональність [3]. Проте через обмеженість фінансових ресурсів та необхідної інфраструктури у нашій державі існують серйозні перешкоди у реалізації особами з інвалідністю права на працю та добробут, що загострює проблему соціальної нерівності та різко знижує якість життєдіяльності громадян з обмеженими можливостями здоров'я [4]. Через це надзвичайно актуальною є розробка програм та методів медико-соціальної реабілітації.

Мета дослідження полягала у виявленні проблем щодо суспільної адаптації молодих людей з інвалідністю, що проживають на території Хорошівської громади Житомирської області.

Матеріали та методи. Для досягнення мети дослідження нами було розроблено спеціальну анкету та проведено за анкетування серед осіб з інвалідністю віком від 19 до 37 років, які проживають у різних населених пунктах Хорошівської громади Житомирської області. Всі вони зверталися на консультацію до лікаря-невролога Хорошівської лікарні у 2023 році. Анкета включала десять питань, на окремі питання респондент міг надати декілька варіантів відповіді. Статистичній обробці підлягали 52 анкети. Використовувалися бібліосемантичний, соціологічний та статистичний методи дослідження.

Результати та їх обговорення. Серед 52 респондентів, які взяли участь в анкетуванні, було 79% чоловіків та 21% жінок. Більшість опитаних (73%) мають третю групу інвалідності, решта 27% – другу групу інвалідності.

Встановлено за результатами проведеного анкетування, що у повсякденному житті особи з інвалідністю найчастіше стикаються з такими проблемами: 71% респондентів відзначили проблему працевлаштування, 61% – відсутність підтримки з боку держави, 54% відзначили відсутність розуміння, та 23% відзначили неможливість користуватися навколишнім простором без сторонньої допомоги.

Від представників територіальної громади, громадських організацій опитані хотіли б отримувати наступну допомогу: сприяння процесу соціальної адаптації – 52%; допомога у подоланні негативного ставлення здорових людей до інвалідів – 42%; матеріальну допомогу – всі 100% опитуваних. Серед респондентів 17% вказали свій варіант відповіді, а саме - організацію спортивних заходів.

На питання щодо переліку осіб, від яких респонденти очікують допомоги, 79% опитаних обрали медичного працівника, 73% - психолога, 13% –соціального працівника, 23 % хотіли б отримати підтримку від батьків.

Проблема реабілітації осіб з інвалідністю залишається однією з найскладніших, що вимагає від суспільства не лише її розуміння, а й участі у цьому процесі багатьох спеціалізованих установ та структур та розвитку необхідної інфраструктури. Тому в одному з питань анкети респондентам було запропоновано види необхідної, на їх думку, реабілітації. Були отримані наступні результати:

- інформованості та консультування потребують 69% респондентів;
- соціально-психологічної реабілітації – 90% опитаних;
- юридичної консультації – 25%;
- навчанні заняттям спортом – 17%;
- сприяння у вирішенні особистих проблем – 8%;
- психологічної реабілітації потребує 81% осіб з інвалідністю.

При цьому всі опитувані відзначили, що головними видами психологічної реабілітації бачать: психологічне консультування (69%); психологічний тренінг (52%); психотерапію (17%); психологічну корекцію (6%).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, можна констатувати, що сьогодні процес соціальної адаптації та реабілітації осіб з інвалідністю потребує подальшого вдосконалення, оскільки існують проблеми, які постають перед ними в сфері взаємовідносин з оточуючими людьми, у працевлаштуванні, а також повноцінна відсутність підтримки з боку держави. Тому найважливішою умовою досягнення цілей соціальної адаптації є впровадження у суспільну свідомість ідеї рівних прав та можливостей для осіб з інвалідністю. Для цього слід актуалізувати роль держави, громадських організацій, а також діяльність регіональних комплексних центрів соціального обслуговування населення, висококваліфікованих соціальних працівників та психологів. Їх робота має бути одним із головних джерел, на базі яких здійснюються розробка, реалізація та впровадження у практику нових форм та методів по комплексному входженню осіб з інвалідністю до сучасного суспільного простору.

Література:

1. Головка В. В. Особливості державної політики соціального захисту населення в умовах воєнного стану в Україні. *Вісник НУЦЗ України. Серія: Державне управління*, 2022. Випуск 2(17). С. 65-73.
2. Галицький О., Гришова Р. Світовий досвід реалізації державної політики підтримки осіб з інвалідністю та його імплементація в Україні. *Інвестиції : практика та досвід*. 2019. Вип. 6. С. 82–91.
3. Колосок А., Бичук І. Менеджмент соціальних послуг територіальної громади в умовах воєнного стану. *Ввічливість. Humanitas*. 2022. № 3. С. 92–99. URL: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2022.3.13>.
4. Матрос О. Система соціального захисту осіб з інвалідністю в Україні на сучасному етапі. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету*. 2017. Вип. 82. С. 216–219.

References:

1. Holovko V. V. (2022) Osoblyvosti derzhavnoi polityky sotsialnoho zakhystu naseleння v umovakh voiennoho stanu v Ukraini. [Features of the state policy of social protection of the population under martial law in Ukraine]. *Visnyk NUTsZ Ukrainy. Seria: Derzhavne upravlinnia*, 2022. Vypusk 2(17). S. 65-73. [Bulletin of the National Center for Civil Defense of Ukraine. Series: Public Administration, 2022. Issue 2(17). P. 65-73.] (ukr).
2. Halytskyi O., Hryshova R. (2019) Svitovyi dosvid realizatsii derzhavnoi polityky pidtrymky osib z invalidnistiu ta yoho implementatsiia v Ukraini. [World experience in implementing state policy to support persons with disabilities and its implementation in Ukraine]. *Investytsii : praktyka ta dosvid*. 2019. Vyp. 6. S. 82–91. [Investments: practice and experience. 2019. Issue 6. P. 82-91]. (ukr).
3. Kolosok A., Bychuk I. (2022) Menedzhment sotsialnykh posluh terytorialnoi hromady v umovakh voiennoho stanu. [Management of social services of the territorial community under martial law]. *Vvichlyvist. Humanitas*. 2022. № 3. S. 92–99. [Courtesy. Humanitas. 2022. № 3. P. 92-99]. URL: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2022.3.13>. (ukr).
4. Matros O. (2017) Systema sotsialnoho zakhystu osib z invalidnistiu v Ukraini na suchasnomu etapi. [The system of social protection of persons with disabilities in Ukraine at the present stage]. *Zbirnyk naukovykh prats Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. 2017. Vyp. 82. S. 216–219. [Collection of scientific works of Kherson State University. 2017. Issue 82. P. 216-219]. (ukr).

УДК 616.1/.8''364''

НЕІНФЕКЦІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Мулик Т.О.

Кременецький медичний фаховий коледж імені Арсена Річинського

NON-COMMUNICABLE DISEASES IN THE CONDITIONS OF MARITAL STATE

Mulyk T.O.

Kremenets Medical College named after Arsen Richynskyi

Abstract. Today, the problem of non-communicable diseases under martial law is particularly relevant in the public health system. Military conflicts, regardless of their scale, cause serious damage not only to the physical, but also to the mental health of the population. As a result of military operations, the detection of diseases decreases and this is the main reason for the loss of working capacity and premature mortality. 91% of deaths in Ukraine are now related to non-infectious diseases.

Key words: non-infectious diseases, cardiovascular diseases, mental disorders, diabetes.